

שאלות חזרה – מסכת קידושין (כט ע"א - מא ע"א)

שאלות ארוכות

1. פְּדוּנוֹ הַבֵּן (כט ע"א-ע"ב)

- כמה בנים חייב לפדות מי שיש לו חמשה בנים מחמש נשים, ומדוע?
- "הוא לפדות ובנו לפדות" – מי קודם למי? פרט את המצבים השונים.

2. "כִּיבוֹד – מֵאֲכִילוּ וּמִשְׁקָה ...". (לא ע"ב - לב ע"א)

- משל מי מאכילו ומשקהו ומכבדו?
- "ת"ש: ב' אחים, שני שותפין, האב ובנו, הרב ותלמידו - פוּדִין זה לזה מעשר שני, ומאכילין זה לזה מעשר עני" – הסבר את הקושיה מקטע זה והסבר את תירוץ הגמרא על קושיה זו.

3. "מֵתַנִּי לִיה רַב יַחְזַקֵּאל לְרַמִּי בְרִיה: הַנְּשֻׁרְפִים בְּנִסְקִלִים - רַבִּי שִׁמְעוֹן אֹמֵר: יְדוּנוּ בְּסִקְלָה, שֶׁהֲשִׁיפָה חֲמוּרָה. אִמֵּר לִיה רַב יְהוּדָה בְרִיה: אֲבֵא, לֹא תִיתַנִּיֵּא הַכֵּי...". (לב ע"א)

- מדוע טען רב יהודה שנוסח הברייתא שלימד רב יחזקאל את בנו לא נכונה?
- מה הבעייתיות באופן ההתנסחות של רב יהודה?

4. "יִכּוֹל יַעֲצִים עֵינָיו כְּמִי שֶׁלֹּא רָאָהוּ?". (לג ע"א)

- מדוע הגמרא התקשתה להבין את המשפט המצוטט לעיל כפשוטו, ואיך הגמרא הסבירה זאת לבסוף?
- "איזוהי קימה שיש בה הידור?" – פרט את 2 האופנים השונים.

5. מִצוֹת עֲשֵׂה שֶׁהַזְּמַן גֵּרְמָא נְשִׁים פְּטוּרוֹת (לד ע"א-ע"ב)

- מה המקור לכך שנשים פטורות מתפילין, ומדוע לא לומדים דין תפילין ממזוזה?
- מדוע הייתי עלול לחשוב לחייב נשים בסוכה לולי המיעוט מהמילה "האזרח" [2] [תשובות]

6. "וְהִזְאוֹת נוֹהֲגִים בְּאֲנָשִׁים וְלֹא בְּנָשִׁים". (לו ע"א-ע"ב)

- מדוע לא ניתן לומר שהמשנה מתכוונת להזאת דמה של פרה אדומה או להזאת דפנים?
- למסקנה – באיזה הזאה מדובר, ומה המקור לכך שנשים פטורות מהזאה זו?

7. "כֹּל מִצְוָה שֶׁהִיא תְלוּיָה בְּאַרְץ - אֵינָה נוֹהֶגֶת אֲלֵא בְּאַרְץ, וְשֵׁאִינָה תְלוּיָה בְּאַרְץ - נוֹהֶגֶת בֵּין בְּאַרְץ בֵּין בְּחוּצָה לְאַרְץ, חוּץ מִן הָעֵרְלָה וּכְלָאִים; ר"א אֹמֵר: אֵף הַחֹדֶשׁ". (לו ע"ב - לז ע"א)

- "מאי תלויה ומאי שאינה תלויה? אילימא ... – מהו הפירוש (לביאור המשנה) שהובא בתחילת הסוגיה ונדחה?
- "ר"א לקולא פליג או לחומרא פליג ... – במידה ור"א לקולא פליג, כיצד מתבארת המילה "אף"?

8. הַמֵּן (לח ע"א)

- "ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה עד בואם אל ארץ נושבת את המן אכלו עד בואם אל קצה ארץ כנען" – כיצד מיישבת הגמרא את הסתירה הפנימית שבפסוק זה?
- מדוע הברייתא בגמרא טוענת ש"עוונות שהוציאו ממצרים טעמו בהם טעם מן"?

9. "תנו התם החדש אסור מן התורה בכל מקום עלה הלכה והכלאים מדברי סופרים" (לח ע"ב)

- א. מה הפירוש "עלה הלכה"?
- ב. כיצד יש ליישב את הסתירה בין הציטוט לעיל לעומת דברי ר' יוחנן שאמר: "לוקין על הכלאים דבר תורה"?

10. "וכל העושה מצוה אחת יתירה על זכותיו - מטיבין לו? ורמינהו: כל שזכותיו מרובין מעונותיו - מריעין לו" (לט ע"ב)

- א. מה הם שני התירוצים המובאים בגמרא לקושיה זו?
- ב. באיזה אופן גם אם "ישב ולא עבר עבירה נותנים לו שכר כעושה מצוה"?

11.

- א. "כל שלא חס על כבוד קונו ראוי לו שלא בא לעולם" – במה המדובר? [2 פירושים] (מ ע"א)
- ב. "אין מקיפין בחילול השם" – מה הפירוש? [2 פירושים] (מ ע"א)

שאלות קצרות

1. מה המקור לכך שאשה לא מחוייבת למול את הבן שלה? (כט ע"א)
2. "לפדות את בנו ולעלות לרגל ... ר' יהודה אומר: עולה לרגל ואח"כ פודה את בנו" – מדוע? (כט ע"ב)
3. "לפדות את בנו ולעלות לרגל - פודה את בנו ואחר כך עולה לרגל" – מדוע? (כט ע"ב)
4. "כל המלמד את בן בנו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו _____" (ל ע"א)
5. "אינהו בקיאי בחסירות ויתרות, אגן לא בקיאינן" – ולכן מה? (ל ע"א)
6. אלו 2 דרשות נדרשו מהפסוק "ושננתם לבניך"? (ל ע"א)
7. איך ניתן לקיים את ציווי הפסוק "ואת בנותיכם תנו לאנשים"? (ל ע"ב)
8. "מכבדו בחייו ומכבדו במותו" – כיצד מכבדו במותו לאחר שנים עשר חודש? (לא ע"ב)
9. מה למד ר' צדוק מכך ש: "הקב"ה משיב רוחות ומעלה נשיאים ומוריד מטר ומצמיח אדמה, ועורך שולחן לפני כל אחד ואחד"? (לב ע"ב)
10. האם יש לעמוד מפני "יניק וחכים"? (לב ע"ב)
11. "והביטו אחרי משה עד בואו האהלה" – הסבר את הדעה שדרשה פסוק זה לגנאי. (לג ע"ב ורש"י)
12. מה ההוכחה שמביאה הגמרא לכך ש"אין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בו חוץ". (לד ע"א)
13. "מושב דכתב רחמנא גבי חלב ודם למה לי?" (לא ע"ב)

14. "ויאכלו מעבור הארץ ממחרת הפסח" – לדעה ש"מושב" זה לאחר ירושה וישיבה, מדוע המתינו עד אז? (לח ע"א)

15. מדוע רבי אלעזר ברבי שמעון היה צריך להשמיע לנו ששילוח עבדים נוהג בחוץ-לארץ, והרי זו חובת הגוף? (לח ע"ב)

16. על מי אמר ר' יוחנן "לא יהא לו נין ונכד משליך חבל בגורל בקהל ה'?" (לט ע"א)

17. "ואחר מאי הוא? איכא דאמרי כי האי גוונא חזא. ואיכא דאמרי _____" (לט ע"ב)

18. על מי נאמר "וחוטא אחד יאבד טובה הרבה"? (מ ע"ב)

19. על איזה סוג צדיק בדיוק נאמר "צדקת הצדיק לא תצילנו ביום פשעו"? (מ ע"ב)

תשובות לשאלות הארוכות

תשובה לשאלה מס' 1:

- א. חייב לפדות את כולך. הטעם: ת"ר: מנין שאם היו לו חמשה בנים מחמש נשים, שחייב לפדות כולך? ת"ל: כל בכור בניך תפדה. פשיטא, בפטר רחם תלא רחמנא! מהו דתימא נילף בכור בכור מנחלה, מה להלן ראשית אונו, אף כאן ראשית אונו, קמ"ל.
- ב. הוא לפדות ובנו לפדות - הוא קודם לבנו; רבי יהודה אומר: בנו קודמו, שזה מצותו על אביו, וזה מצות בנו עליו. אמר רבי ירמיה: הכל מודין, כל היכא דליכא אלא חמש סלעים - הוא קודם לבנו, מאי טעמא? מצוה דגופיה עדיפא, כי פליגי - היכא דאיכא חמש משועבדים וחמש בני חורין, ר' יהודה סבר: מלוה דכתיב בתורה ככתובה בשטר דמיא, בהני חמש פריק לבריה, ואזיל כהן וטריף ליה לחמש משועבדים לדידיה; ורבנן סברי: מלוה דכתיב באורייתא לאו ככתובה בשטר דמיא, והילכך מצוה דגופיה עדיף.

תשובה לשאלה מס' 2:

- א. מחלוקת אמוראים אם משל בן או משל אב
- ב. "ואי אמרת משל בן, נמצא זה פורע חובו משל עניים! לא צריכא - להעדפה". [אי הכי, היינו דקתני עלה, אמר רבי יהודה: תבא מאירה למי שמאכיל את אביו מעשר עני; ואי להעדפה, מאי נפקא מינה? אפילו הכי זילא ביה מילתא].

תשובה לשאלה מס' 3:

- א. מאי איריא שריפה חמורה? תיפוק לי דרובא נסקלים נינהו! (אלא הכי איתנייא: הנסקלים בנשרפים).
- ב. אסור להודיע לאבא פתאום ובאופן ישיר שהוא טועה, אלא רק דרך רמיזה. [א"ל שמואל לרב יהודה: שיננא, לא תימא ליה לאבוך הכי, דתניא: הרי שהיה אביו עובר על דברי תורה, אל יאמר לו: אבא, עברת על דברי תורה, אלא אומר לו: אבא, כך כתוב בתורה. כך כתוב בתורה - צעורי קא מצער ליה! אלא, אומר לו: אבא, מקרא כתוב בתורה כך.]

תשובה לשאלה מס' 4:

- א. אטו ברשיעי עסקינן? - אלא, יכול יעצים עיניו מקמי דלימטיה זמן חיובא, דכי מטא זמן חיובא הא לא חזי ליה דקאים מקמיה? ת"ל: תקום ויראת.
- ב. תנא: איזוהי קימה שיש בה הידור? הוי אומר: זה ד' אמות. אמר אביי: לא אמרן אלא ברבו שאינו מובהק, אבל ברבו המובהק - מלא עיניו.

תשובה לשאלה מס' 5:

- א. תפילין גמר לה מתלמוד תורה [מה תלמוד תורה נשים פטורות אף תפילין נשים פטורות]; ונקיש תפילין למזוזה! תפילין לתלמוד תורה איתקיש בין בפרשה ראשונה בין בפרשה שניה, תפילין למזוזה - בפרשה שניה לא איתקיש.
- ב. (1) אביי: איצטריך, סלקא דעתך אמינא הואיל דכתיב: בסוכות תשבו, תשבו - כעין תדורו, מה דירה - איש ואשתו, אף סוכה - איש ואשתו. (2) רבא: איצטריך, סד"א נילף חמשה עשר חמשה עשר מחג המצות, מה להלן נשים חייבות, אף כאן נשים חייבות.

תשובה לשאלה מס' 6:

- א. הזאה דהיכא? אי דפריה, אלעזר כתוב בה! אי דפנים, הכהן המשיח כתוב בה!
- ב. הזאה דבן עוף. המקור לפטור נשים: ... דאתיא בק"ו מבן צאן: ומה בן צאן שלא קבע לו כהן לשחיטתו - קבע לו כהן להזאתו ("בני אהרן"), בן עוף שקבע לו כהן למליקתו - אינו דין שיקבע לו להזאתו.

תשובה לשאלה מס' 7:

- א. אילימא תלויה - דכתיב בה ביאה, ושאינה תלויה - דלא כתיב בה ביאה [והרי תפילין ופטר חמור דכתיב בהן ביאה, ונוהגין בין בארץ בין בח"ל!]
- ב. או דלמא לקולא פליג, וה"ק ת"ק: חוץ מן הערלה והכלאים, דהלכתא גמירי לה, וכ"ש חדש, דמושב - כ"מ שאתם יושבים משמע, ואתא ר"א למימר: חדש אינו נוהג אלא בארץ, דמושב - לאחר ירושה וישיבה משמע, ומאי אף - אקמייתא? [רש"י: לא קאי אחוץ אלא אכל מצוה התלויה בארץ].

תשובה לשאלה מס' 8:

- א. [אי אפשר לומר עד בואם אל ארץ נושבת - שכבר נאמר אל קצה ארץ כנען, וא"א לומר אל קצה ארץ כנען - שהרי כבר נאמר עד בואם אל ארץ נושבת] הא כיצד? בשבעה באתר מת משה ופסק מן מלירד, והיו מסתפקין ממך שבכליהם עד ששה עשר בניסן.
- ב. "ובני ישראל אכלו את המן ארבעים שנה - וכי ארבעים שנה אכלו? והלא ארבעים שנה חסר שלשים יום אכלו".

תשובה לשאלה מס' 9:

- א. מאי הלכה? אמר רב יהודה אמר שמואל: הלכתא מדינה; עולא אמר רבי יוחנן: הלכה למשה מסיני.
- ב. לא קשיא, כאן (המשנה) בכלאי הכרם, כאן (ר' יוחנן) בהרכבת האילן.

תשובה לשאלה מס' 10:

- א. אביי: מתניתין, דעבדין ליה יום טב ויום ביש [היינו: כוונת המשנה ברישא היא שמטיבין לו לעוה"ב ע"י כך שבעצם מריעים לו בעולם הזה]. רבא: הא מני? רבי יעקב היא, דאמר: שכר מצוה בהאי עלמא ליכא [היינו: כוונת המשנה היא אכן שמטיבין לו בעוה"ז, ואילו הברייתא היא כשיטת ר' יעקב].
- ב. שבא דבר עבירה לידו וניצול הימנה.

תשובה לשאלה מס' 11:

- א. (1) המסתכל בקשת. (2) העובר עבירה בסתר [כאשר מצי כייף ליצריה].
- ב. (1) שאין עושים כחנווני, אלא נפרעין מיד. (2) לומר שאם היתה כף המאזנים שקולה מכרעת (אם יש באחד העונות חילול השם מכריע את הכף לחובה).

תשובות לשאלות הקצרות

1. "כאשר צוה אותו אלהים" – אותו ולא אותה.
2. שזו מצוה עוברת, וזו מצוה שאינה עוברת.
3. דאמר קרא: כל בכור בניך תפדה, והדר לא יראו פני ריקם.
4. כאילו קבלה מהר סיני (שנאמר והודעתם לבניך ולבני בניך וסמך ליה יום אשר עמדת לפני ה' אלהיך בחורב).
5. לא ניתן להביא ס"ת ולמנות ולבדוק אם וא"ו דגחון מהאי גיסא, או מהאי גיסא.
6. (א) לעולם ישלש אדם שנותיו, שליש במקרא, שליש במשנה, שליש בתלמוד. (ב) שיהו דברי תורה מחודדים בפיך, שאם ישאל לך אדם דבר - אל תגמגם ותאמר לו, אלא אמור לו מיד.
7. ניתן לה מידי ולבשייה ונכסייה, כי היכי דקפצו עלה אינשי.
8. היה אומר דבר שמועה מפיו, לא יאמר: כך אמר אבא, אלא כך אמר אבא מרי, הריני כפרת משכבו. והני מילי תוך שנים עשר חדש, מכאן ואילך, אומר: זכרונו לברכה לחיי העולם הבא.
9. שנשיא שמחל על כבודו כבודו מחול ("ואנו לא יהא רבן גמליאל ברבי עומד ומשקה עלינו?").
10. מחלוקת ת"ק (=לא) ור' יוסי הגלילי (=כן).
11. "מאן דאמר לגנאי כדאיתא" – רש"י: כדאיתא - משום דדבר מגונה הוא לא רצה לפרסמה והרי הוא מפורש במדרש רבי תנחומא ראו כמה עבים שוקיו כמה צוארו שמן הכל משלנו.
12. "דתנן: בכל מערבין ומשתתפין, חוץ מן המים ומלח; ותו ליכא? והאיכא כמהין ופטירות! אלא, אין למדין מן הכללות ואפילו במקום שנאמר בו חוץ".
13. איצטריך, סד"א הואיל ובענינא דקרבנות כתיבי, בזמן דאיכא קרבן ניתסר חלב ודם, בזמן דליכא קרבן לא, קמ"ל.
14. לא הוה צריכי [כי היו מסתפקין ממך שבכליהם עד ששה עשר בניסן].
15. "סד"א הואיל וכתוב וקראתם דרור בארץ, בארץ אין, בחוצה לארץ לא".
16. על "כל האומר אין ערלה בחו"ל".
17. "לישנא דחוצפית המתורגמן חזא דהוה גריר ליה דבר אחר, אמר: פה שהפיק מרגליות ילחך עפר?"
18. לפי שהעולם נידון אחר רובו והיחיד נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת - אשריו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף זכות, עבר עבירה אחת - אוי לו שהכריע את עצמו ואת כל העולם לכף חובה, שנאמר: וחוטא אחד כו', בשביל חטא יחידי שעשה זה - אבד ממנו ומכל העולם טובה הרבה.
19. אפילו צדיק גמור כל ימיו ומרד באחרונה איבד את הראשונות – בתוהא על הראשונות.